

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Κουβέντες του συρμού

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΟΡΑΝΙΤΗΣ
24
 εκδ. Πατάκη, σελ. 206

Αλλοτε σύριζα στον ιστό της πόλης και άλλοτε στα έγκατά της, οι συρμοί του ηλεκτρικού μεταφέρουν το ανθρώπινο δυναμικό της σε ιδιωτικές κακουχίες. Είκοσι τέσσερις στάσεις μετρά ο συρμός του Γιάννη Γορανίτη (γενν. 1976) κουβαλώντας στα βαγόνια του άφθονη δυστυχία, επίγεια και υπόγεια. Ο συγγραφέας παρακολουθεί ελλειπτικά τα έγκλειστα δράματα, μπλέκοντάς τα σε διασταυρούμενες τροχιές, που δεν αφήνουν ούτε κατ' ελάχιστον την υπόνοια της επικοινωνίας. Οι ήρωές του παραμένουν αδιαπέραστοι, αναδιπλωμένοι στον ατομικό τους τραγέλαφο. Παγιδευμένοι, εξαντλημένοι, έντρομοι, καχύποπτοι, οδεύουν στα αδιέξοδα που τους παραμονεύουν. Η ασφυκτική συνύπαρξη των σωμάτων ουδέποτε εκτραχύνεται σε επαφή. Τα αγγίγματα δεν παραβιάζουν το όριο της φαντασίας. Ίσως μόνο ένα άγγιγμα σε έναν στυλό ζεστό ακόμα από το χέρι που λίγο πριν τον κρατούσε.

Σε ένα από τα βαγόνια ένα πρεζάκι δυσκολεύεται με τους χρόνους των ρημάτων. «Είναι που στους ενεστώτες κάνω όλο λάθη».

«Δεν θυμάμαι τίποτα και τα θυμάμαι όλα». Μια γυναίκα πάσχει από παρόμοιο μνημονικό βραχυκύκλωμα. Καθώς το τρένο μεταπηδά ασταμάτητα από το φως της μέρας στο υποχθόνιο σκοτάδι, εκείνη συνεχίζει να κυλά στις ράγες της προσωπικής της ιστορίας και μόνο οι μεταπτώσεις του φωτός κλονίζουν παροδικά την πορεία της. Με έναν άπχο παφλασμό βουτά στο μαύρο και η ίριδα διαστέλλεται. Επειτα ανάδυση στο λευκό και η ίριδα μικραίνει. Πρόκειται για «αγενές λευκό που σε αναγκάζει να κλείσεις τα μάτια». Καλύτερα στο σκοτάδι.

Μια άλλη κρύβεται στο βαγόνι από σκιώδεις διώκτες. Μόνον εκείνη τους νιώθει στο κατόπι της. Οι υπόλοιποι δεν νιώθουν τίποτα από την οδύνη της παράνοιάς της. Μια νεαρή, που σφίγγει πάνω της τον φάκελο με το χειρόγραφο του νέου της βιβλίου,

«θέλει ένα χέρι να την οδηγήσει στην έξοδο», γιατί φοβάται πως οι λέξεις που κουβαλά, την οδηγούν κατευθείαν στην επόμενη αποτυχία. Η ηλικιωμένη, πάλι, με τη δερματοστιξία μιας χρονολογίας στον καρπό της, ανεξάλειπτο σημάδι του χρόνου που άλλαξε όλον της τον κόσμο, δεν αδημονεί παρά μόνο για τη στάση που έρχεται. «Η μοναδική έκπληξη που επιφύλασσει πια στον εαυτό της». Ενα «ανεπαίσθητο ράγισμα» στην άθραυστη ανία των ημερών της. Εδώ και πολύ καιρό έχει πάψει να αμφιβάλλει για τη ματαιοπονία της μετακίνησης.

Τα βαγόνια του Γορανίτη σφύζουν από ατομικότητες σε συνωστισμό, από την γκρινία του επιούσιου. Μεσ στη βουερή σιωπή του τρένου αντηχούν αλυσιτελείς αψιμαχίες, πνιχτές κραυγές, φιωμένες φωνές που λαχταρούν το ουρλιαχτό. Ο υπόκωφος παλμός αυτής της σωρευμένης ζωής σκε-

πάζεται από την αποφορά του θανάτου. Στην εικοστή τρίτη στάση ένα σκουιπιδάκι, μια γκρίζα κουκίδα μες στην ανθρωποπλημμύρα, ένας κομπάρσος των ιστοριών, πέφτει στις ράγες. Η αυτοκτονία θλίβει τους δύο φασματικούς επόπτες που βλέπουν τα τρένα να περνούν. Στα θραύσματα των εσωτερικών μονολόγων παρεισδύει μια συνομιλία από το υπερπέραν. Δύο νεκροί κατοπτεύουν την αγωνία των ζωντανών και καθώς αναλογίζονται τη ματαιότητα των επιμοχθων χειρονομιών τους, ελπίζουν να ζωντάνευαν και αυτοί για να ξανακάνουν από την αρχή τη μάταιη διαδρομή. Διότι από το τίποτα όπου εγκατοικούν, δεν μπορούν πια να πάνε πουθενά αλλού.

Η γραφή του Γορανίτη είναι άκρως επιδέξια στον υπαινιγμό και στην αφαίρεση και σπαρταριστή όταν δοκιμάζεται στην αυτοαναφορικότητα. Κάποιες φορές παραείναι πεζή, ατέχνως προφορική, στην προσπάθειά της να μιμηθεί τη χυδαιότητα και την περιτολογία της καθημερινότητας, αλλά υπάρχουν στιγμές που αναδεικνύει με εκπληκτικό αυτοέλεγχο τη λογοτεχνική της δυναμική. Εν ολίγοις, έπειτα από 24 μυθολογικούς σταθμούς, ο Γορανίτης καταφτάνει αισίως στον προορισμό του, τη λογοτεχνία.

